Презентація до уроку української мови «Способи дієслів» 7 клас

кроссенс

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Тема уроку

«Способи дієслів. Творення дієслів умовного та наказового способу»

Летять

Перевезлиб

Їдьмо

Зупиняє

Будуть блищати

Соціокультурна тема

«Людина — найвеличніша з усіх істот»

Завдання уроку:

-навчимося відрізняти й утворювати дієслова різних способових форм;

-визначимо їх морфологічні ознаки, синтаксичну роль;

-правильно будемо використовувати їх в усному і писемному мовленні.

Картка самооцінювання

Урок пройшов…	
Цікаво	Творчо
Ефективно	Змістовно
Емоційно	Повільно
Корисно	Нецікаво
Я працював (ла)	
Із задоволенням	Без ініціативи
Плідно	Енергійно
Старанно	Достойно
Відповідально	Завзято

Я отримав (ла) за:						
кроссенс	*лінг-вістич на хв-ка*	*вибір.-пошук. робота*	*«утвори дієслово»*	*з-ня для кмітливих* (1 особа)	*ігрове з-ня «Знайди слова»* (решта)	*тест*
3б.	**1,5б.**	**1б.**	**0,5б.**	**2б.**	**2б.**	11 завдань **2,75б.** + 12завдання – **1,25б.**

Лінгвістична хвилинка

1. Яка частина мови називається дієсловом?
2. Які форми має дієслово?
3. Якого виду бувають дієслова?
4. На які питання відповідають дієслова доконаного і недоконаного виду?
5. Які є часові форми дієслів?
6. Яким членом речення найчастіше виступає дієслово?

Спосіб дієслова вказує на відношення дії до дійсності, встановлене тим, хто говорить

Дійсний спосіб

Дієслова означають реальну дію, тобто ту, яка відбувалася, відбувається чи відбуватиметься.

Дієслова змінюються за часами, числами і особами.

Знов на землю ***упало*** *листя і на травах* ***зашерхли*** *роси* (М.Боровко).

Умовний спосіб

Дієслова означають дію не реальну, а тільки бажану або можливу за певних умов.

Дієслова змінюються за часами, а в однині – й за родами.

Хотів би *я садом шуміти над сном безтурботним твоїм* (В.Сосюра).

Творення дієслів умовного способу

До форми дієслова минулого часу + **частки б** (після голосного), **би** (після приголосного): співав би, співала б.

Частки би (б) з дієсловами пишемо окремо

Наказовий спосіб

Через наказ, прохання, побажання, пораду, заклик виражає спонукання до дії.

Дієслова змінюються за числами та особами.

Ходімо *в ліс осінній як на свято,* ***ходім*** *на карнавал в осінній ліс* (Є.Гуцало).

Творення дієслів наказового способу

від основи дієслова теперішнього часу за зразком:

Особа	***Однина***	***Множина***
1-ша	-	Крич**імо**, пробач**мо**
2-га	Крич**и**, пробач	Крич**іть**, пробач**те**
3- тя	**Хай** кричить, **Нехай** пробачить	**Хай** кричать, **Нехай** пробачать

Вибірково-пошукова робота

Прочитайте речення, знайдіть і випишіть з них у три колонки дієслова, що виражають: 1) реальну дію (дійсний спосіб); 2) не реальну, а бажану, можливу дію (умовний спосіб); 3) спонукання до дії (наказовий спосіб). Яку синтаксичну роль вони виконують у реченні?

Без людської праці вся земля заросла б бур'яном (О.Довженко). Книжку читай – розуму набувай. Коли б знав, де впаду, то соломки підстелив. Візьмись за діло з розумом – і сніг запалає. Не зарікайся всього робити, тільки зарікайся своє вухо відкусити. Живи своїм розумом, але звіряйся з чужим. Було б бажання, а розум знайдеться. Була б голова на плечах, а хліба вона придумає (Народна творчість).

Вибірково-пошукова робота

Дієслова, що означають реальну дію (дійсний спосіб)	Дієслова, що означають не реальну, а бажану, можливу дію (умовний спосіб)	Дієслова, що виражають спонукання до дії (наказовий спосіб)
впаду, підстелив, запалає, знайдеться, придумає	заросла б, знав би, було б, була б	читай, набувай, візьмись, не зарікайся робити, зарікайся відкусити, живи, звіряйся

Дослідження-моделювання «Утвори дієслово»

Потрібно від слова ***берегти*** утворити форми різних способів.

Робота у парах

•І ряд – утворює дієслова дійсного способу,

•ІІ ряд – утворює дієслова умовного способу,

•ІІІ ряд – утворює дієслова наказового способу.

Дослідження-моделювання «Утвори дієслово»

- **Дійсний:** бережу, бережем, бережеш, бережете, береже, бережуть, беріг, берегла, берегло, берегли, берегтиму, берегтимуть.
- **Умовний:** беріг би, берегла б, берегло б, берегли б.
- **Наказовий:** бережи, бережіть, бережімо, хай бережуть.
-

Фізкультхвилинка

Зараз всі ми відпочинем:

А для цього підніміться,

Одне одному всміхніться,

Вліво, вправо поверніться.

Руки вгору підіймаймо,

А тепер всі опускаймо.

Дуже добре. Всі сідаймо!

Творче завдання для кмітливих

1. Назвати три дієслова у формі минулого часу, які співзвучні з іменниками чоловічого роду 2-ої відміни твердої групи.

2. Яке дієслово, що означає будівельну роботу, у формі наказового способу в 2-й особі однини співзвучне з іменником чоловічого роду 2-ої відміни твердої групи на означення професії будівельника?

3. Яке дієслово, що має префікс, у наказовому способі в 2-ій особі однини співзвучне з прикметником чоловічого роду, що означає внутрішні якості людини в називному відмінку?

Ігрове завдання «Знайди слово»

робота у 2 групах

Відновіть дієслова у формі наказового способу

І група

•Лізти (у формі І особи множини).
•Сидіти (у формі І особи множини).
•Стати (у формі І особи множини).
•Вносити (у формі І особи множини).
•Лагодити (у формі ІІ особи множини).
•Вивозити (у формі ІІ особи множини).
•Примітити (у формі ІІ особи множини).
•Дозволити (у формі ІІ особи множини).

1			ь	м	о			
2			ь	м	о			
3				ь	м	о		
4				ь	м	о		
5					ь	т	е	
6					ь	т	е	
7						ь	т	е
8						ь	т	е

Ігрове завдання «Знайди слово»

робота у 2 групах

ІІ група

Дієслова **різати, вірити, стежити, ударити, висипати, залишити, покликати, поставити** (у формі ІІ особи однини)

1		ж			
2		р			
3			ж		
4			р		
5				п	
6				ш	
7					ч
8					в

Виконайте тестові завдання

1. Дієслово – це частина мови, яка:

А називає предмети, явища, поняття;

Б виражає ознаку або властивості предмета;

В означає дію або стан предмета.

2. Позначте рядок, у якому всі дієслова вжито в особових формах:

А забудеш, розсіються, цвісти;

Б співаючи, понесуть, збираємо;

В засвоїте, катаємось, жартують.

3. Позначте рядок, у якому всі дієслова мають недоконаний вид:

А виправляти, скасувати, доглядати;

Б відповідати, призначити, одержати;

В дозволяти, дивитися, розпочинати.

4. Позначити рядок, у якому всі дієслова мають доконаний вид:

А використати, змалювати, напружуватися;

Б розігнати, подумати, обганяти;

В перевірити, пройти, купити.

5. Позначте рядок, у якому всі дієслова вжито в майбутньому часі І особи множини:

А запрошуватимемо, візьмете, зруйнуємо;

Б наспіваєте, розхитуємо, вирішимо;

В звикатимемо, малюватимемо, увімкнемо.

6. Позначте рядок дієслів, кожне з яких має форму теперішнього часу:

А вмикати, розпорошувати, виліпити;

Б відповідати, приготувати, пливти;

В знайомитись, нести, зеленіти.

7. Позначте рядок дієслів, кожне з яких має складені форми майбутнього часу:

А надсилати, читати, наблизитись;

Б вставатимеш, блищатиму, вихвалятимемося;

В буду поздоровляти, будеш співати, будете утворювати.

8. Позначте речення з дієсловом наказового способу:

А Ти, темна хмаро, не затьмариш нам сонця!

Б Поспішіть на допомогу вашим друзям!

В Відпочинете з дороги, а потім ми поговоримо.

9. Позначте речення з дієсловом умовного способу:

А Співала б риба, коли б голос був.

Б Усе минеться, одна правда останеться.

В Що посієш, те й пожнеш.

10. ***Позначте речення з дієсловом дійсного способу:***

А Раз опечешся, другий – остережешся.

Б Не сполохай рідного слова, а захисти його.

В Косити б косив, та коли б хто косу носив.

11. Знайдіть помилку в утворенні дієслова наказового способу

А кричімо;

Б нехай співають;

В давай поговоримо.

12. ***Встановіть відповідність між способом дієслова та морфологічними ознаками:***

А Дієслова дійсного способу.

Б Дієслова умовного способу.

В Дієслова наказового способу.

1)Дієслова змінюються за числами і родами.

2)Дієслова змінюються за часами, числами і особами.

3)Дієслова змінюються за числами й особами.

4)Дієслова доконаного і недоконаного виду.

Ключ до тестових завдань

1-В,

2-В,

3-В,

4-Б,

5-В,

6-В,

7-В,

8-Б,

9-А,

10-А,

11-В,

12:

А-2, Б-1, В-3.

Підсумок уроку

1. **Вправа «У чому щастя людини?»**

Отже, ми досягли вершини у місті Способи дієслів, а на ній – надпис «Щастя». То в чому - щастя людини?

2. **Вправа «Незакінчене речення»**

- Повторили…
- Дослідили…
- Зрозуміли…
- Розрізняємо…
- Вміємо…

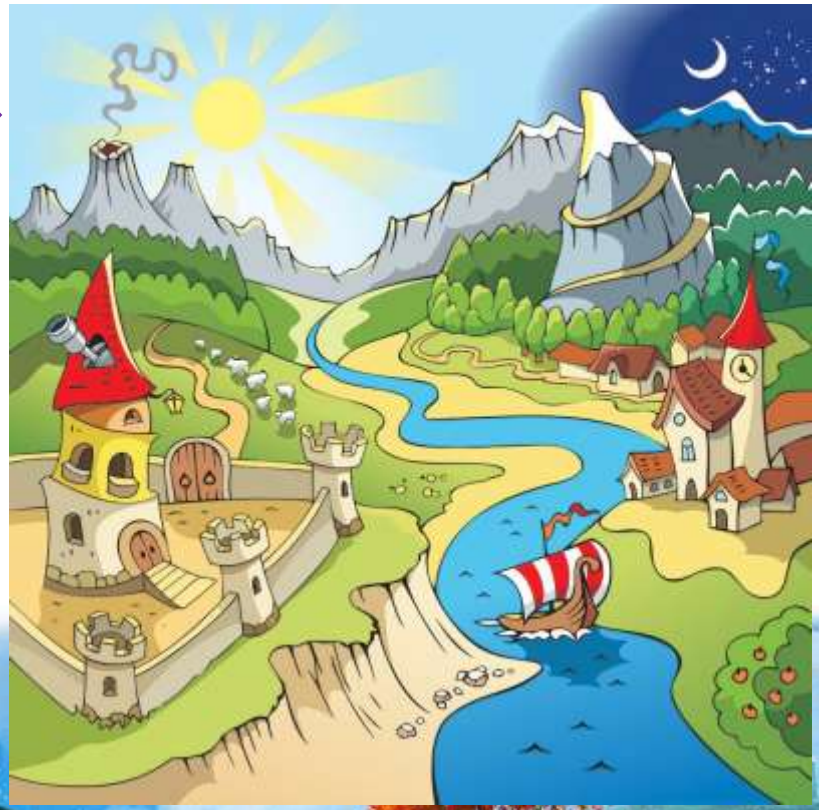

Картка самооцінювання

Урок пройшов…	
Цікаво	Творчо
Ефективно	Змістовно
Емоційно	Повільно
Корисно	Нецікаво
Я працював (ла)	
Із задоволенням	Без ініціативи
Плідно	Енергійно
Старанно	Достойно
Відповідально	Завзято

Я отримав (ла) за:

кроссенс	*лінг-вістич на хв-ка*	*вибір.-пошук. робота*	*«утвори дієслово»*	*з-ня для кмітливих* (1 особа)	*ігрове з-ня «Знайди слова»* (решта)	*тест*
3б.	**1,5б.**	**1б.**	**0,5б.**	**2б.**	**2б.**	11 завдань **2,75б.** + 12завдання – **1,25б.**

Домашнє завдання

- Виконати впр.69,стор.40